

Psikolojik Danışman Koşulsuz Kabul Eğilimi Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi

Anıl KELEŞ*, Özlem TAGAY**

• **Geliş Tarihi:** 20.04.2022 • **Kabul Tarihi:** 23.06.2022 • **Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 23.06.2022

Öz

Bu çalışmanın amacı, psikolojik danışmanların koşulsuz kabul eğilimlerini ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda süreç, madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşü alınması, hazırlanan ölçek taslağının uygulanması ve elde edilen verilerin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması şeklinde dört aşamada tamamlanmıştır. Araştırmanın çalışma grupları Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan 622 psikolojik danışmandan oluşturulmuş, uç değerlerle ilgili çıkarma yapıldıktan sonra 613 psikolojik danışmanla analizler yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiş, ortaya çıkan tek faktörlü yapının toplam varyansın %49,29'unu açıkladığı görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi ile tek faktörlü yapının model uyumunun iyi düzeyde olduğu ($\chi^2/sd= 2.18$; RMSEA=.074; RMR=.050; SRMR=.049; GFI=.93; AGFI=.90; CFI=.97; IFI=.97; RFI=.93; NFI=.95; NNFI=.96) tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışmaları kapsamında iç tutarlık, iki yarı ve test tekrar test güvenirlik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Analizler sonucunda Cronbach alfa iç tutarlık sayısının .88; Spearman Brown iki yarı güvenirliğinin .87 ve test tekrar test güvenirliğinin .87 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Çalışmanın sonuçları bütünsel olarak değerlendirildiğinde, Psikolojik Danışman Koşulsuz Kabul Eğilimi Ölçeği'nin psikometrik açıdan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya koyulmuştur.

Anahtar sözcükler: psikolojik danışman, koşulsuz kabul, ölçek geliştirme.

Atıf:

Keleş, A. ve Tagay, Ö. (2023). Psikolojik danışman koşulsuz kabul eğilimi ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 131-150. doi:10.9779.pauefd.1106540

* Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, proleter_07@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-1015-7015

** Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, ozlemtagay@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9821-5960

Giriş

Tarih boyunca karşılıklı yardım ilişkisi hep var olmuş, yardım arayan insanlar saygı duydukları yakınlarından ya da çeşitli meslek gruplarına ait kişilerden öğütler ve öneriler almışlardır. Yıllar içinde gerçekleşen toplumsal dönüşümlerin ardından günümüzde, insanların kişisel, akademik ve kariyer problemleriyle ilgili çözüm desteği alabilmeleri için kurulan profesyonel yardım ilişkisi psikolojik danışmanlar tarafından sağlanmaktadır (Ültanır, 2005). Psikolojik danışma, bireyin kendini tanınması, sorunlarının kaynaklarını anlayabilmesi, baş etme becerisi geliştirmesi, sağlıklı bir kişisel gelişim sergilemesi ve kendisiyle ilgili gerçekçi kararlar alabilmesi amacıyla kurulan profesyonel yardım ilişkisidir (Güven, 2016). Amerikan Danışmanlar Birliği (ACA) psikolojik danışmayı bireyleri, aileleri ya da grupları ruh sağlığı, iyilik hali, eğitim ve kariyer hedeflerine ulaşmak için güçlendiren profesyonel bir ilişki olarak kavramsallaştırmaktadır (ACA, 2014a). Psikolojik danışmada önleme, değişim ya da yaşamı zenginleştirme amacıyla, içsel ya da ilişkisel sorunlara çeşitli yaklaşımlar kullanılarak odaklanılmaktadır (Hackney ve Cormier, 2008). Psikolojik danışma hizmetini sunmada uzmanlık önemlidir (Kepçeoğlu, 2004; Voltan-Acar, 2001) ve psikolojik danışmanların danışanları anlayıp onların sorunlarına yardımcı olabilmesi için bazı yeterlilikleri taşıması gerekmektedir (Savi-Çakar, 2017). Çünkü psikolojik danışmanların mesleki olarak yeterli hissetmeleri, etkili psikolojik danışman özellikleri ile ilişkilidir (İkiz, 2006; Yayla ve İkiz, 2017).

Cormier ve Hackney'e (1999) göre psikolojik danışmanların kişisel özellikler, kişilerarası ve kavramsal beceriler ile müdahale ve kültürel yeterlilik becerilerine ilişkin alanlarda yetkinlik geliştirmesi gerekmektedir. Kişisel özellikler bağlamında değerlendirildiğinde alanyazınında etkili psikolojik danışman özellikleri ile ilgili çok farklı ve kapsamlı değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir (Corey, 2008; Cormier ve Cormier, 1991; Hackney ve Cormier, 2008). Corey (2008), psikolojik danışmanın, güçlü bir kişilik yapısına sahip, değişime açık, otantik, samimi, yanlışlarını itiraf edebilen, kültürün etkisinin farkında olan, kendisiyle barışık, kendi güçlerini tanıyıp kabul edebilen ve ilişkilerinde sağlıklı sınırlar koyabilen niteliklere sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Hackney ve Cormier (2008) etkili psikolojik danışmada duyarlılık, açık fikirlilik, nesnellik, kişisel ve kültürel farkındalık, yetkinlik, güvenilirlik ve kişilerarası ilişkilerde çekicilik özelliklerinin bulunmasının önemini vurgulamaktadır. Cormier ve Cormier (1991) ise psikolojik danışmanın entelektüel olarak yeterli, enerjik, esnek, destekleyici, iyi niyetli ve farkındalık sahibi olması gerektiğini ileri sürmektedir.

Diğer yandan psikolojik danışmanların kültüre duyarlı olması, danışanları ile kurdukları terapötik ilişkide problemin tanımlanmasından, amaç belirleme ve müdahale stratejileri seçmeye kadar kültürün etkili olduğunu fark etmesi önemlidir (Arslan 2017; Bektaş, 2006). Çok kültürlü psikolojik danışma, psikolojik danışmanın, farklı kültürlerin çeşitliliğinin farkında olmasını ve bu konuda bilgi ve beceri yönünden gerekli donanımı edinmesini içerir (Buyruk-Genç, 2019). Psikolojik danışmada çok kültürlülük, psikolojik danışmanlık eğitiminde üzerinde yoğun olarak durulan empati, koşulsuz kabul ve saydamlık ilkelerinin ve etkili psikolojik danışman özelliklerinin hayata aktarıldığı, teorik bilginin ötesinde psikolojik danışmanların bu ilkeleri ne denli içselleştirip tutum haline getirdiğini gösteren önemli bir beceridir. Çünkü her ne kadar bilgi seviyesinde empati, saydamlık ve koşulsuz kabule sahip olursa da psikolojik danışman, kendi kültürel geçmişinin etkisinde kalarak, kendisinden farklı biriyle terapötik ilişki içine girince zorlanabilmektedir (Kağnıcı, 2013).

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Etik Kodları'nda psikolojik danışmanların, danışanların farklılığına ilişkin değerler kapsamında, yaş, cinsiyet, etnisite, değişik grup ya da kültürlere ait olma, engelli olma veya cinsel yönelim gibi farklılıkların varlığını göz önünde bulundurması ve bu yönde bilgi ve beceri sergileyebilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (İkiz, Topkaya ve Sağlam, 2021). Benzer ilkelerin yer aldığı ACA Etik Kodları'nda (2014b) danışanlara yönelik hiçbir şekilde ayrımcılık yapılmaması gereği ifade edilmektedir. Psikolojik danışmanlar, psikolojik danışma ilişkisi içinde danışanlarının farklılıklarını anlayıp, empati kurarak, danışanların farklılıklarını yaşayabilmeleri için onları koşulsuz kabul etmelidirler (Yalçın, 2006). İkiz, Sevinç, Kaval, Yeğintürk ve Kalen (2017) okul psikolojik danışma hizmetlerindeki etik ihtiyaçlarla ilgili yaptıkları çalışmada, okullarda uyulması gereken etik ilkelerin özellikle farklı kültürlere duyarlılık ve bireyi koşulsuz kabul etme bağlamında ortaya çıktığını tespit etmişlerdir.

Koşulsuz kabul, Stanley Standal tarafından geliştirilmiş ve Rogers (1957) tarafından psikoloji alanyazınına kapsamlı bir şekilde uyarlanmış, terapötik ilişkiyi güçlendiren koşullardan biridir. Rogers tarafından koşulsuz olumlu bakış (Unconditional Positive Regard-UPR) olarak nitelendirilen kavram, ülkemizde yaygın olarak koşulsuz kabul olarak kavramsallaştırılmaktadır. Rogers (1957) insanın kendi sorunlarını çözme konusunda yeteneğe sahip olduğunu, kendini gerçekleştirmeye ilişkin olağanüstü bir kapasite taşıdığını ve uygun koşullar altında yaşamına fayda sağlayacak şekilde kendini geliştirebileceğini ileri sürmektedir. Bu kapsamda altı farklı koşul belirleyen Rogers bunların üçünün merkezi

nitelikte olduğunu vurgulamaktadır (Rogers, 1957). Kurulan ilişkinin şeffaflığı ve samimiyeti, danışanın koşulsuz kabul edilmesi ve saygı duyulması, empatik bir anlayışın deneyimlenmesi ve bu deneyimin danışana aktarılması birey merkezli yaklaşımın temel unsurlardır (Corey, 2008; Cormier ve Cormier, 1991; Zimring, 1994). Çünkü birey merkezli yaklaşımda ilk önceliğe sahip şey, danışan ve danışman arasındaki ilişkinin kalitesidir (Gillon, 2007).

Koşulsuz olumlu bakış, psikolojik danışmanın danışanın kişisel deneyimlerinin her parçasını sıcak bir şekilde karşılama içerir. Danışanların iyi, güzel, olumlu ve özgüvenle ifade ettiği deneyimleri kadar kötü, korkutucu, acı verici ve anormal yaşantıları da bulunmaktadır. Bu nedenle danışanın tutarlı bir şekilde kabulü, danışanın potansiyelinin açığa çıkması yönünden destekleyici bir adımdır (Rogers, 1957). Koşulsuz kabulde, danışanların duygu, düşünce ve davranışlarının iyi ya da kötü olarak nitelendirilmeden, sahiplenici olmayan gerçek bir ilgi ve saygıyla kabul edilmesi durumu vardır. Herhangi bir şart koşulmadan sergilenen kabul tepkisi, danışanların kabullenilmeme endişesi taşımadan, deneyimlerini paylaşma özgürlüğü yaşamalarını sağlar. Koşulsuz kabul her şeyi onaylamak değil, danışanların kendilerine ait duygu ve düşüncelere sahip olma hakkı bulunduğunu bilmektir (Corey, 2008).

Rogers'a (1957) göre koşulsuz olumlu bakış, danışanla gerçek ilgi kurarken sahiplenici olmamayı ve danışmanın kendi ihtiyaçlarını tatmin etmemesini içermektedir. Diğer yandan danışana kendi duygu ve deneyimlerine sahip olma izniyle bağımsız bir kişi olarak yaklaşmak önemlidir. Wilkins (2000) koşulsuz olumlu bakışı daha iyi somutlaştırmak için unsurların tersine çevrilerek ifade edilmesini önermektedir. *Koşullu* olumlu bakış, istek veya ihtiyaçlar karşılandığında ilgi, saygı ya da kabul sunmayı kapsamakta; “bunu yaparsan, kabul ederim” anlamına gelmektedir. Koşulsuz kabulde; saygı göstermek için koşul sunulmamasına atıf vardır. Koşulsuz olumlu saygının gelişmesinde karşıdaki kişiyi anlamaya çalışmak, kontrol etmeden ve değiştirmeye çalışmadan yaklaşmak ve insanları belli kalıplara sokacak şekilde kategorize etme davranışından uzaklaşmak gereklidir. Koşulsuz olumlu saygının sunulması, danışanın yardım ilişkisini kabul etmesini ve bu ilişkinin getirisiyle kendisini keşfetmede istekli olmasını sağlayabilmektedir (İberg, 2001).

Koşulsuz olumlu bakış kapasitesini geliştirmiş danışmanlar danışanlarının suçları, kusurları ya da ahlaken farklılıklarına rağmen kabul edici bir tutum sergileme eğilimine sahiptirler (Brodley ve Schneider, 2001; akt. Gillon, 2007). Diğer yandan koşulsuz olumlu saygıyı sergilemek ifade edildiği kadar kolay bir özellik olarak değerlendirilmemektedir

(Cochran, Cochran ve Sherer, 2012). Özellikle psikoterapist ve klinisyenlerin normal ve normal olmayan bağlamında yaptıkları değerlendirmeler ve davranış analizleri, bu uzmanlar her ne kadar yargılayıcı olmama üzerine eğitim alsalar da yargılama eylemini içermektedir. Ayrıca psikoterapi doğası gereği kültürel normlar barındırdığından, koşulsuz kabul ilkesinin bu bağlamda işlevsel olması çelişkilidir (Amadi, 2013). Benzer şekilde Schmitt (1980) de koşulsuz olumlu saygı kavramına bazı eleştiriler getirmekte, özellikle kabul edilebilir ve kabul edilemez davranışlar arasında ayırım olması gerektiğini ve çoğulcu bir dünyada olumlu saygı sergilemenin gerçekçi olmadığını ifade etmektedir. Bu görüşlerin aksine Wilkins (2000) ise koşulsuz olumlu saygının, danışanın savunmaya geçmesini önleyerek, tedaviye yönelik yaklaşımda iyileştirici bir işlevi olduğunu ileri sürmektedir.

Koşulsuz kabul ile ilgili alanyazını incelendiğinde kabul kavramı ile ilişkili, ağırlıklı olarak etik, çok kültürlü psikolojik danışma ve psikolojik danışman yeterlilikleri bağlamında çalışmaların var olduğu görülmektedir (Bektaş, 2006; Buyruk-Genç, 2019; İkiz, Sevinç, Kaval, Yeğintürk ve Kalen, 2017; Kağnıcı, 2013; Yalçın, 2006; Yayla ve İkiz, 2017). Kapıkıran ve Kapıkıran (2010) tarafından uyarlanan Koşulsuz Kendini Kabul Ölçeği ise kişinin kendisini kabul etme sürecine odaklanan bir çalışma olarak dikkati çekmektedir. Ayrıca Yılmaz-Bingöl ve Vural-Batık (2018) tarafından psikolojik danışman adaylarının koşulsuz kendini kabul düzeylerini inceleyen çalışma kavramsal olarak yakınlık taşımaktadır. Ölçek geliştirme çalışmalarında da ağırlıklı olarak çok kültürlü psikolojik danışma ile psikolojik danışman yeterliliklerine dönük çalışmaların var olduğu gözlenmektedir (Demirel, 2013; İkiz ve Totan, 2014; Lülecı, 2014; Özer, 2014; Pamukçu ve Demir, 2013). Yurtdışında yapılan çalışmalar incelendiğinde ise benzer bir durumun varlığı söz konusudur. Chamberlain ve Haaga (2001) tarafından geliştirilen Koşulsuz Kendini Kabul Ölçeği ile Patterson ve Joseph (2006) tarafından geliştirilen Koşulsuz Olumlu Benlik Saygısı Ölçeği, kişinin kendini kabul ve değerlendirme süreçlerine yöneliktir. Diğer yandan David, Coteş, Szentagotai, McMahon ve DiGiuseppe (2013) tarafından geliştirilmiş olan Koşulsuz Kabul Ölçeği benliğin, başkalarının ve yaşamın kabulünü değerlendirmeyi temel alan bir ölçme aracı olarak dikkati çekmektedir. Başkalarını kabul etme süreçlerini temel alan yapısı mevcut çalışma ile kesişse de mevcut çalışmanın temel motivasyonu psikolojik danışmanların danışanlara yönelik yaklaşımıdır. Bu yönüyle mevcut çalışma, psikolojik danışmanların danışanlara dönük kabul tepkilerini değerlendirmesi ve gerek mesleki gerekse insani olarak kendilerine yönelik bir geri bildirim süreci oluşturabilmesi adına anlamlıdır.

Özellikle birey merkezli yaklaşımı benimseyen psikolojik danışmanların, terapötik ilişkiyi güçlendiren koşulsuz kabul ilkesini tutum olarak benimsemesi, danışanları ile kurdukları ilişkinin kalitesinde etkili olabilir. Hatta bu tutumun psikolojik danışma yeterliliği bağlamında ele alınması faydalıdır. Diğer yandan bireylerin kendini tanıması, iyilik halini geliştirmesi ve baş etme becerileri kazanmasında önemli bir ruh sağlığı profesyoneli sayılan psikolojik danışmanların psikolojik danışma yeterliliklerini değerlendirebilmek, verilen hizmetin kalitesini belirlemede gereklidir. Bu nedenle psikolojik danışmanların koşulsuz kabul düzeylerini ölçmeye yarayan bir ölçek, psikolojik danışma yeterliliklerini değerlendirmede farklı bir bakış açısı kazanılmasına katkı sunabilir. Ayrıca küreselleşen dünyada insanlar arasında sınırların kalktığı, farklılıklara tahammül ve anlayışın önemli hale geldiği bir konjonktür yaşanmaktadır. Bu değişimin okullarda görülmesi ve çok kültürlü psikolojik danışmanın öneminin artması, farklılık ve çeşitliliklerin hoşgörüsü kabulünü ve psikolojik danışmanların donanımlarını bu bağlamda geliştirmesini gerektirmektedir. Bu donanımların geliştirilmesi temelinde, psikolojik danışmanların koşulsuz kabul eğilimlerini değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Psikolojik danışmanların koşulsuz kabul eğilimlerini değerlendirmeye yönelik hazırlanan bu araştırma, bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Çalışma, ölçek maddelerinin yazılması, uzman görüşü alınması, hazırlanan ölçek taslağının uygulanması ve elde edilen verilerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması şeklinde dört aşamada tamamlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında üç farklı çalışma grubu kullanılmıştır. Çalışma gruplarının oluşturulmasında gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurulmuştur. Açıklayıcı faktör analizi için oluşturulan ilk grup, kamu veya özel sektörde çalışan, Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan 332 psikolojik danışmanı kapsamaktadır. Üç değerlerle ilgili çıkarma yapıldıktan sonra 323 psikolojik danışman ile çalışma grubu oluşturulmuştur. İlk çalışma grubunun %62.8'i (n=203) kadın; %37.2'si (n=120) erkektir. Doğrulayıcı faktör analizi için oluşturulan ikinci çalışma grubu da benzer şekilde Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan 215 farklı psikolojik danışmandan oluşturulmuştur. İkinci çalışma grubunun %56.74'ü (n=122) kadın; %43.26'sı (n=93) erkektir. Üçüncü çalışma grubu ise ölçeğin test tekrar test güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla oluşturulan 75 psikolojik danışmandan meydana

gelmektedir. Üçüncü çalışma grubunun %57.3'ü (n=43) kadın; %42.7'si (n=32) erkeklerden oluşmaktadır. Üç farklı çalışma grubunda toplam 613 psikolojik danışman bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, geliştirme sürecinde olunan Psikolojik Danışman Koşulsuz Kabul Eğilimi Ölçeği (PDKKEÖ) dışında, Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği ve Dinleme Becerisi Ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarını geliştiren kişilerden elektronik ortamda kullanım izni alınmış, süreç Etik Kurul Onayı doğrultusunda hassasiyetle yürütülmüştür.

Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği

Psikolojik danışmanların öz yetkinlik düzeylerini değerlendirmek amacıyla Demirel (2013) tarafından geliştirilen ölçek 13 maddeden oluşmaktadır. Kesinlikle katılmıyorum ile tamamen katılıyorum arasında 5'li derecelendirme şeklinde puanlanan ölçeğin, etkili hizmet sunma ve danışana iletme olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan ise 13-65 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanların yükselmesi psikolojik danışmanların yetkinlik düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin geçerliği ile ilgili yapılan çalışmalarda etkili hizmet sunma alt boyutunun faktör yük değerlerinin .64-.77 arasında; danışana iletme alt boyutunun faktör yük değerleri ise .64-.83 aralığında bulunduğu görülmüştür. Faktörler arasındaki korelasyon katsayısı .30'dur. Ölçeğin benzer ölçekler geçerliliği kapsamında yapılan değerlendirmede Genel Yetkinlik İnancı Ölçeği ile arasındaki korelasyon (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu) .58 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışması, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile yapılmış olup, etkili hizmet sunma alt boyutu için .88; Danışana iletme alt boyutu için .75 ve ölçeğin tamamı için .87 olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenirlik katsayıları ise etkili hizmet sunma alt boyutu için .89 ve danışana iletme alt boyutu için .88 olarak tespit edilmiştir (Demirel, 2013).

Dinleme Becerisi Ölçeği

Kuzgun ve Cihangir (2000) tarafından geliştirilen ölçek, Cihangir-Çankaya (2012) tarafından gözden geçirilmiş, geçerlik ve güvenirlik çalışması yeniden yapılmıştır. Yenilenen ölçek formunda 3'lü olan derecelendirme 5'li olacak şekilde (1=hiçbir zaman, 2=ara sıra, 3=bazen, 4=sık sık, 5=her zaman) organize edilmiştir. 15 maddeden oluşan ölçeğin, etkili dinleme davranışları ve etkisiz dinleme davranışları olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. İkinci boyutu oluşturan 1, 3, 4, 6, 7, 10, 13 numaralı maddeler ters

puanlanmaktadır ve ölçekten alınan yüksek puan, dinleme becerisinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin geçerlik çalışması kapsamında yapılan faktör analizi sonucunda, faktörlerin her bir değişken üzerindeki ortak varyansının .35 ile .77 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin birinci faktörü tek başına toplam varyansın % 23.94'ünü, 2 faktör ile birlikte varyansın %44.65'ini açıklamaktadır. Ölçeğin madde toplam korelasyonları .35 ile .60 arasında sıralanmaktadır. Dinleme becerisi ölçeğinin güvenirlik çalışması Cronbach alfa katsayısı ile hesaplanmış olup, etkili dinleme davranışları alt ölçeği için .82, etkisiz dinleme davranışları alt ölçeği için .76 ve ölçeğin geneli için ise .83 olarak bulunmuştur (Cihangir-Çankaya, 2012).

İşlem

PDKKEÖ'yü geliştirebilmek amacıyla öncelikle alanyazını taranmış, konuya yakın daha önce geliştirilen ölçekler incelenmiş ve 60 maddelik madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan formun kapsam ve görünüş geçerliği için değerlendirilmesi amacıyla rehberlik ve psikolojik danışmanlık alan uzmanı 5 öğretim üyesi ile alanda çalışan 10 psikolojik danışmandan ve ölçme değerlendirme alan uzmanı bir öğretim üyesinden görüş alınmış, alınan görüşler neticesinde uygun görülmeyen 7 madde, havuzdan çıkarılmıştır. Düzenlenen form, Türkçe alan uzmanı bir öğretim üyesi tarafından anlam yönünden incelenmiş ve bu doğrultuda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan düzeltmeler sonunda 50 maddeden oluşan 5'li Likert tipi (1=Hiç Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum) uygulama formu oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Uygulama süreci Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 02.02.2022 tarihli GO 2022/471 sayılı kararı doğrultusunda yürütülmüştür. Onay sürecinin ardından veri toplanması sürecinde iki farklı yöntem kullanılmıştır. 377 psikolojik danışmana online platform üzerinden, 170 psikolojik danışmana ise hizmet içi eğitim toplantıları ve mesleki dayanışma toplantıları öncesinde yüz yüze uygulama yapılmıştır. Toplamda 547 psikolojik danışman tarafından formun doldurulması sağlanmıştır. Test tekrar test sürecinde ise 75 psikolojik danışmanın mail adresi üzerinden uygulama tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Analizler 50 maddeden oluşan PDKKEÖ uygulama formu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 22 ve Lisrel 8.7 programları kullanılmıştır. Veri analizinden önce

elde edilen verilerin faktör analizi için gerekli uç değer ve normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Öncelikle tek değişkenli uç değer incelemesi yapmak üzere her bir maddenin z değeri tespit edilmiştir. Z değerlerinin +3 ile -3 sınırları dışında yer alması uç değer olduğunu işaret etmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Çok değişkenli uç değer incelemesi için ise Mahalanobis uzaklığı hesaplanmıştır. Çok değişkenli uç değerler için kabul edilen ölçüt $p < .001$ düzeyinde anlamlı olan Mahalanobis uzaklığı değeridir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Söz konusu ölçütler doğrultusunda 9 kişinin verileri uygulama dışında bırakılmış ve analizlere bu şekilde devam edilmiştir. Ardından verilerin normalliğini test etmek için her bir maddenin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılımında çarpıklık katsayısı (± 2), basıklık katsayısı (± 7) arasındadır (Finney ve Distefeno, 2006). Yapılan incelemelerin ardından elde edilen değerlerin söz konusu aralıklarda yer almasından dolayı normallik varsayımının sağlandığı kabul edilmiştir. Gerekli varsayımların sağlanmasından sonra ölçeğin geçerliğini test edebilmek amacıyla açımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) faktör analizleri ile ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Güvenirlik çalışmaları ise Cronbach alfa iç tutarlık, Spearman Brown iki yarı güvenirlik ve test tekrar test güvenirlik analizleri ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde PDKKEÖ'nün geçerlik ve güvenirligine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Geçerlik Çalışmaları

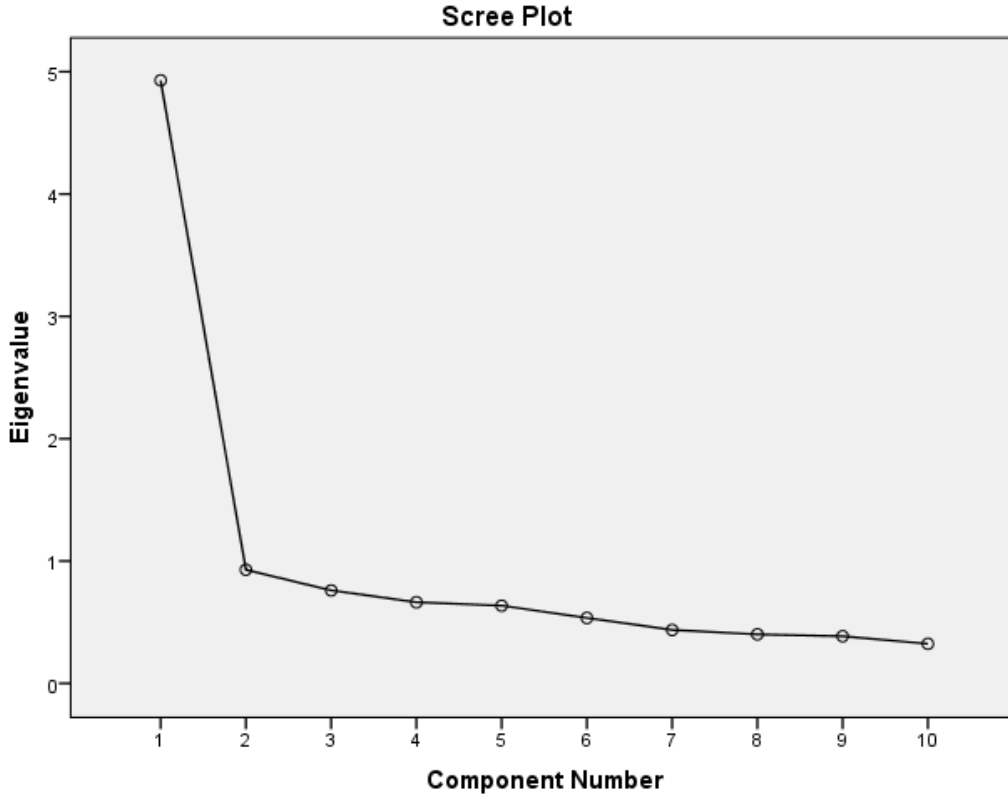
Geçerlik kapsamında öncelikle yapı geçerliğine yönelik açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, ardından ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları yapılmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi

PDKKEÖ'ye yönelik açımlayıcı faktör analizi 323 kişilik çalışma grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun AFA için uygunluğunu test edebilmek amacıyla Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri ve Bartlett Küresellik testi anlamlılık düzeyi incelenmiştir. AFA'nın yapılabilmesi için KMO değerinin .70'den yüksek; Bartlett Küresellik Testi sonucunun ise anlamlı olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2016). Yapılan analizde KMO değerinin .90; Bartlett Küresellik testi düzeyinin ($p < .001$) anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle verilerin AFA yapılmaya uygun olduğu söylenebilir.

AFA kapsamında faktörleşme tekniği olarak temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Boyut azaltma işlemi olan temel bileşenler analizi, değişkenlerin temel bileşene katkısını

ortaya çıkarmada kullanılır (Field, 2005). Temel bileşenler analizi sonucunda ortaya çıkan faktörler ve maddelerin yük değerleri incelenmiştir. Yapılan değerlendirme ölçeğin 8 faktörlü 30 maddeden oluşan bir yapı sergilediğini göstermiştir. Herhangi bir faktöre dâhil olan ve yüksek düzeyde yük değeri veren maddelerin, faktörün tanımladığı yapıyı ölçtüğü kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2016). Ortaya koyulan yapıda bazı maddelerin faktör yük değerlerinin düşük olduğu, bazı maddelerin ise birden çok faktör altında kümelendiği görülmüştür. Maddelerin yük değerlerinin .45'in üzerinde olması ve buldukları faktördeki yük değerleri ile diğer faktörlerdeki yük değerleri arasındaki farkın en az .10 ve üzerinde bulunması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2016). Bu doğrultuda yapılan düzeltme ve eksiltmeler ile ölçekte yer alan 20 madde daha yapıdan çıkarılmış ve tek faktörlü 10 maddeli mevcut yapı elde edilmiştir. Ortaya çıkan tek faktörlü yapının öz değeri 4.93 iken, tek faktörün açıkladığı varyans %49.29 olarak gerçekleşmiştir. Tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın en az %30 ve üstünde olması beklenmektedir (Büyüköztürk, 2016). Bu yönüyle ortaya koyulan yapının oldukça yeterli olduğu gözlenmektedir. Ölçekle ilgili faktörleşme durumunu gösteren öz değer grafiği Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Açımlayıcı Faktör Analizi Öz Değer Grafiği

Şekil 1’de görüldüğü üzere birinci faktörden sonra yüksek ivmeli bir düşüş gerçekleşmektedir. Bu durum ölçeğin genel bir faktöre sahip olduğunu işaret etmektedir. Birinci faktörün ardından gelen diğer maddelerin ise yatay bir doğrultuda dağılım gösterdiği gözlenmektedir. Bu durum nedeniyle ölçeğin genel yapısını tek faktörlerle açıklamanın mümkün olduğu düşünülmektedir. Ortaya koyulan tek faktör 20., 23., 24., 25., 26., 31., 32., 33., 37. ve 43. maddelerden oluşmuştur. Ayrıca yapılan alanyazın taraması koşulsuz kabul kavramının kompleks bir yapıya sahip olmadığını göstermiştir. Bu nedenle psikolojik danışmanların koşulsuz kabul eğilimlerini tek faktörlü bir ölçekle değerlendirmek yeterli görülmektedir. Faktöre ilişkin madde yükleri ve faktör ortak varyansları Tablo 1’de verilmiştir.

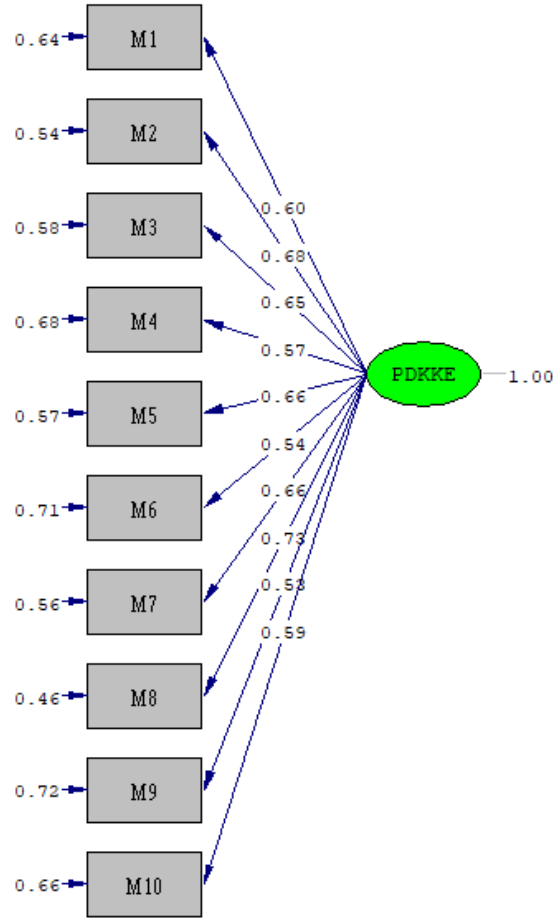
Tablo 1. *PDKKEÖ Faktör Ortak Varyansları ve Yükleri*

Maddeler	Faktör Ortak Varyansı	Faktör Yükü
Madde 1	.490	.700
Madde 2	.504	.710
Madde 3	.539	.734
Madde 4	.416	.645
Madde 5	.558	.747
Madde 6	.414	.644
Madde 7	.483	.695
Madde 8	.622	.788
Madde 9	.430	.656
Madde 10	.474	.688

Tablo 1 incelendiğinde ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri .64 ile .78 arasında değişiklik göstermektedir. Maddelerin yük değerlerinin .55’in üzerinde olması yapı için iyi bir ölçü olarak değerlendirilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014).

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen tek faktörlü yapının doğruluğunu test edebilmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA, kuramsal bir temel üzerinden hareketle oluşturulan çok değişkenli faktörlerin, gözlenen verilerle ne denli uyumlu olduğunu test edebilmek amacıyla kullanılmaktadır (Meydan ve Şeşen, 2011). DFA’ya ilişkin sonuçlar Şekil 2’de verilen DFA diyagramında sunulmuştur.

Chi-Square=76.42, df=35, P-value=0.00006, RMSEA=0.074

Şekil 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı ve Faktör Yükleri

Path diyagramının hazırlanmasının ardından öncelikle t değerlerinin kontrol edilmesi gerekmektedir. Maddelerin t değerleri 1.96'nın üstündeyse .05; 2.56'nın üstündeyse .001 düzeyinde anlamlıdır. Bu nedenle anlamsız olan maddelerin ölçekten çıkarılması gerekir (Şimşek, 2007). Path diyagramında t değerleri kontrol edilirken kırmızı ok çıkması bu durumun göstergesidir (Seçer, 2013). Maddelerin t değeri üzerinde yapılan değerlendirmede tüm maddelerin .001 düzeyinde anlamlı olduğunu görülmüştür. Ayrıca madde faktör yükleri .45 ve üzeri kabul edilebilir; .55 ve üzeri iyi; .63 ve üzeri çok iyi ve .71 ve üzeri mükemmel olarak kategorize edilebilir. Madde yüklerinin .30'un altına düşmemesi gerekir (Harrington, 2009; akt. Çapık, 2014). Şekil 2'de verilen diyagramda da görüldüğü üzere madde faktör yükleri .53 ile .73 arasında değişiklik göstermektedir. Bu durum faktör yüklerinin kabul edilebilir aralığın üzerinde olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca maddelerin hata

varyansları incelendiğinde, hata varyanslarının .90 olan referans değerini (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014) altında yer aldığı görülmektedir.

DFA’da uyum indeksleri önemli bir yer tutmaktadır ve tek bir faktörün değil, çeşitli uyum testlerinin sonuçları etkilidir. Bazı durumlarda faktör yükleri iyi sonuçlar verse de uyum iyiliği sonuçları yeterli aralıkta değerler alamayabilir (Munro, 2005; Şimşek, 2007). Model uyumunun değerlendirilmesinde genellikle ki kare ve RMSEA değerleri göz önünde bulundurulmaktadır. Ancak ki kare örneklem büyüklüğüne duyarlıdır ve örneklem sayısı 200’ün üstünde çıktığında güvenilir sonuçlar vermemektedir (Schumacher ve Lomax, 2004). Bu noktada alternatif olarak ki kare değerinin serbestlik derecesine bölümünden (χ^2/sd) elde edilen katsayının kullanılması önerilmektedir. Elde edilen değer 2 ve altında olması iyi uyumu işaret ederken; 2 ile 5 arasında değer alması kabul edilebilir bir uyumun göstergesidir (Munro, 2005; Şimşek, 2007). Bu çalışmada χ^2/sd değeri 2.18 olarak bulunmuştur. Bu durum χ^2/sd değerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığını göstermektedir. Ayrıca RMSEA, RMR, SRMR, GFI, AGFI, IFI, CFI, NFI, NNFI gibi uyum indeksleri yapının uyum iyiliğini belirlemede gereklidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Meydan ve Şeşen, 2011; Munro, 2005; Schumacher ve Lomax, 2004; Şimşek, 2007).

PDKKEÖ’nün uyum iyiliği değerleri incelendiğinde, RMSEA=.074; RMR=.050; SRMR=.049’dur. RMSEA, RMR ve SRMR 0 ile 1 arasında değer almakta, .05’in altında iyi uyumu, .05 ile .08 arasında ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Munro, 2005; Şimşek, 2007). Mevcut çalışmanın RMSEA, RMR, SRMR değerleri kabul edilebilir uyum düzeyinde yer almaktadır. Diğer uyum indeksleri incelendiğinde, GFI=.93; AGFI=.90; CFI=.97; IFI=.97; RFI=.93; NFI=.95; NNFI=.96 olarak gerçekleşmiştir. Literatürde uyum indekslerinin referans aralıklarıyla ilgili tam bir görüş birliği bulunmaması (Şimşek, 2007) ile birlikte değerlerin .90 ve üzerinde olması kabul edilebilir uyumu, .95 ve üzerinde olması ise mükemmel uyumu işaret etmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Meydan ve Şeşen, 2011; Munro, 2005; Schumacher ve Lomax, 2004; Seçer, 2013; Şimşek, 2007). DFA sonucunda elde edilen bulgular bu doğrultuda incelendiğinde değerlerin kabul edilebilir uyumu sağladığı gözlenmektedir. Verilen değerlerin kabul edilebilir aralıkta bulunması nedeniyle herhangi bir modifikasyon işlemi yapılmamıştır. Yapılan analizlere dönük değerlendirmeler sonucunda PDKKEÖ’nün tek faktörlü yapısının doğruluğu ortaya koyulmuştur.

Ölçüt Bağıntılı Geçerlik

PDKKEÖ'nün ölçüt bağıntılı geçerliğini test edebilmek amacıyla Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği ile Dinleme Becerisi Ölçeği uygulanmıştır. Ölçekler arasındaki ilişki durumları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. PDKKEÖ'nün Ölçüt Bağıntılı Geçerliğine İlişkin Sonuçlar

	PDKKEÖ	P. D. Öz Yetkinlik Ölçeği	Dinleme Becerisi Ölçeği
PDKKEÖ	1	.326**	.376**
P. D. Öz Yetkinlik Ölçeği	.326**	1	.417**
Dinleme Becerisi Ölçeği	.376**	.417**	1

** $p < .01$

Tablo 2'de görüldüğü üzere PDKKEÖ ile Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği ve Dinleme Becerisi Ölçeği arasında pozitif yönlü orta düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Ulaşılan sonuç, PDKKEÖ'nün ölçüt bağıntılı geçerliği sağladığını göstermektedir.

Güvenirlilik Çalışmaları

PDKKEÖ'den elde edilen ölçümlerin güvenirliliğini test edebilmek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlık, Spearman Brown iki yarı güvenirlilik ve test tekrar test analizi yöntemleri kullanılmıştır. Test tekrar test uygulaması 75 psikolojik danışmana 5 hafta arayla yapılmıştır. PDKKEÖ'nün ölçüm güvenirliliğine ilişkin yapılan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının .88; Spearman Brown iki yarı güvenirliliğinin .87 ve test tekrar test güvenirliliğinin .87 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Ölçek geliştirme ya da uyarlama çalışmalarında ölçeğin elde edilen veriler üzerindeki ölçüm güvenirliliğinin en az .70 olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2016). Bu bağlamda PDKKEÖ'nün ölçüm güvenirliliğinin yeterli düzeyde olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı psikolojik danışmanların koşulsuz kabul eğilimlerini ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda geçerlik çalışmaları açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması bağlamında ele alınmıştır. PDKKEÖ tek faktörden oluşan, 10 maddeli bir yapıya sahiptir. Tek faktörlü yapı toplam varyansın %49.29'unu açıklamaktadır. Tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın en az %30 olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2016). Bu yönüyle

yeterli sınırın üstünde varyans açıklama oranına ulaşılmıştır. Ölçeğin faktör yük değerleri .64 ile .78 arasında yer almaktadır. Maddelerin yük değerlerinin .55'in üzerinde olması yapı için iyi bir ölçü olarak değerlendirilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Bu noktada maddelerin temsil yeteneklerinin yüksek olduğu görülmektedir. Açımlayıcı faktör analiziyle ortaya koyulan tek faktörlü yapının doğruluğunu test edebilmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan DFA sonucunda $\chi^2/sd= 2.18$; RMSEA=.074; RMR=.050; SRMR=.049; GFI=.93; AGFI=.90; CFI=.97; IFI=.97; RFI=.93; NFI=.95; NNFI=.96 olarak tespit edilmiştir. Ulaşılan bu değerler PDKKEÖ'nün model uyumunun iyi düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini test edebilmek amacıyla Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği ile Dinleme Becerisi Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen bulgular PDKKEÖ'nün hem Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği hem de Dinleme Becerisi Ölçeği ile pozitif yönlü anlamlı ilişkilere sahip olduğunu göstermiştir. Ölçüt olarak alınan Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği ve Dinleme Becerisi Ölçeği'nin psikolojik danışman becerilerine ve ilişki kurmadaki hassasiyetlere ilişkin olduğu düşünüldüğünden mevcut çalışmanın amaçladığı ölçme özelliklerini kapsayabileceği ön görülmüştür. Ulaşılan bulgular bu varsayım doğrultusunda sonuçlar vermiştir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması kapsamında Cronbach alfa iç tutarlık, test tekrar test ve Spearman Brown iki yarı güvenirlik yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan analizlerde ölçümlere ilişkin iç tutarlık katsayısının .88, test tekrar test güvenirliğinin .87 ve iki yarı güvenirliğinin .87 olduğu görülmüştür. Ölçek geliştirme ya da uyarlama çalışmalarında ölçeğin eldeki veriler üzerindeki ölçüm güvenirliğinin en az .70 olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2016). Bu nedenle PDKKEÖ'nün ölçüm güvenirliğini sağladığını söylemek mümkündür.

Birey merkezli yaklaşımın çekirdeğini oluşturan koşulsuz olumlu bakış, danışan ile kurulan terapötik ilişkinin önemli bir bileşenidir (Rogers, 1957). Bu durum ülkemizde yaygın olarak kullanıldığı düşünülen birey merkezli yaklaşıma dayalı süreç oluşturan psikolojik danışmanların yeterliliklerinin değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Ayrıca küreselleşmenin doğal bir sonucu olarak sınırların kalktığı ve farklılıkların hayatın her anına yayıldığı bir toplumsal hayatta, başkalarını olduğu gibi kabul etmek önemli bir nitelik olarak değerlendirilebilir. Bu amaçla psikolojik danışmanların koşulsuz kabul eğilimlerini değerlendirebilmek amacıyla hazırlanan mevcut çalışmanın önemli bir gerekliliğe cevap verebileceği düşünülmektedir. Diğer yandan çalışmada ortaya çıkan bazı sınırlılıkların değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Öncelikle veri toplama işleminin Türkiye'nin farklı

bölgelerinde çalışan psikolojik danışmanlarla yapılması planlanmasına rağmen bazı bölgelerden elde edilen verilerde sınırlılıklar oluşmuştur. Yeni yapılabilecek çalışmalarda daha kapsayıcı çalışma gruplarına ulaşılması yararlı olabilir. Ayrıca tüm psikolojik danışmanlar hedeflenmesine rağmen, ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışmanlar çalışmaya dâhil olmuştur. Bu durum da kapsayıcılık açısından sınırlılık olarak nitelendirilebilir. Ayrıca ölçüt geçerliği bağlamında baz alınan Psikolojik Danışman Öz Yetkinlik Ölçeği ile Dinleme Becerisi Ölçeği dışında çok kültürlü psikolojik danışmayı temel alan farklı ölçeklerle çalışma yapılması faydalı olabilir. Çünkü mevcut ölçeğin ağırlıklı olarak farklılıkları temel alması, çok kültürlülüğü esas alan farklı ölçme araçlarıyla ilişkisini ortaya koyan bulguları önemli kılmaktadır.

Sonuç itibariyle PDKKEÖ 10 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıya sahiptir. 5'li Likert tipinde puanlanan (1=Hiç Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum) ölçekten 10 ile 50 arasında puan alınmaktadır. Maddelerin tümü ters puanlanmakta olup, ters çevirme işlemi sonrası elde edilen yüksek puan koşulsuz kabul eğiliminin yüksekliğini işaret etmektedir. Çalışmanın sonuçları bütünsel olarak değerlendirildiğinde, ülkemizdeki psikolojik danışmanların koşulsuz kabul eğilimlerini ölçmede PDKKEÖ'nün psikometrik açıdan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya koyulmuştur.

Etik Kurul İzin Bilgisi: *Bu araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 02.02.2022 tarihli GO 2022/471 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.*

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: *Yazarlar, bu makalenin araştırması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasıyla ilgili hiçbir çıkar çatışması beyan etmemektedir.*

Yazar Katkısı: *Her iki yazar da çalışmaya eşit düzeyde katkıda bulunmuştur.*

Kaynakça

Amadi, C. (2013). Clinician, society and suicide mountain: Reading Rogerian doctrine of unconditional positive regard (UPR). *Psychological Thought*, 6(1), 75–89.

American Counseling Association (2014a). *What is counseling?* [Available online at: <https://www.counseling.org/about-us/about-aca>], Retrieved on March 09, 2022.

- American Counseling Association (2014b). *ACA code of ethics*. [Available online at: <https://www.counseling.org/resources/aca-code-of-ethics.pdf>], Retrieved on March 09, 2022.
- Arslan, Ü. (2017). Türkiye ve dünyada psikolojik danışman eğitimi ve etik. F. E. İkiz (Ed.), *Mesleki etik ve yasal konular* (s. 293–331). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Bektaş, Y. (2006). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(1), 43–59.
- Buyruk-Genç, A. (2019). *Psikolojik danışmanların etkili psikolojik danışman nitelikleri ile kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri arasındaki ilişkide kültürel zekânın ve bilişsel esnekliğin aracı rolü*. Yayımlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chamberlain J. M. & Haaga D. A. F. (2001). Unconditional self-acceptance and psychological health. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 19(3), 163-176.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2012). Dinleme becerisi ölçeğinin yeniden incelenmesi: Psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin dinleme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2359-2376.
- Cochran, J. L., Cochran, N. H. & Sherer, L. C. (2012). Unconditional positive regard and limits: A case study in child-centered play therapy and therapist development. *The Person-Centered Journal*, 19(1-2), 3-28.
- Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Cormier, W. H. & Cormier, L. S. (1991). *Interviewing strategies for helpers* (3rd ed.). Pacific Grove, California: Brooks/Cole Publishing Company.
- Cormier, W. H. & Hackney, H. (1999). *Counseling strategies and interventions*. Boston: Allyn&Bacon.
- Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 196-205.

- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- David, D., Coteş, C. D., Szentagotai, A., McMahon, J. & DiGiuseppe, R. (2013). Philosophical versus psychological unconditional acceptance: Implications for constructing the unconditional acceptance questionnaire. *Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies*, 13(2a), 445-464.
- Demirel, Y. (2013). *Psikolojik danışman öz yetkinlik ölçeğinin hazırlanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage.
- Finney, S. J. & Distefano, C. (2006). Non-normal and categorical data in structural equation modeling. In G. R. Hancock & R. O. Muller (Eds.), *Structural equation modeling: a second course* (pp. 269-314). Greenwich, Connecticut: Information Age Publishing.
- Gillon, E. (2007). *Person-centred counselling psychology: An introduction*. London: Sage Publications.
- Güven, M. (2016). Okullarda rehberlik servisleri-hizmetler. A. Kaya (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* (s.55-81). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hackney, H. & Cormier, S. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım süreci el kitabı* (T. Ergene ve S. Aydemir Sevim, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Iberg, J. R. (2001). Unconditional positive regard: Constituent activities. In J. D. Bozarth & P. Wilkins (Eds.), *Rogers' therapeutic conditions: Evolution, theory and practice, (Vol 3): Unconditional positive regard* (pp. 109–125). PCCS Books.
- İkiz, F. E. (2006). *Danışma becerileri eğitiminin danışmanların empatik eğilim, empatik beceri ve tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- İkiz, F. E. ve Totan, T. (2014). Etkili psikolojik danışman niteliklerinin değerlendirilmesine ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 269-279.
- İkiz, F. E., Sevinç, A., Kaval, A., Yeğintürk, G. ve Kalen, S. (2017). Okul psikolojik danışma hizmetlerinde mesleki etik ihtiyaçlarının belirlenmesi. *İş Ahlakı Dergisi*, 10(2), 223-245.

- İkiz, F. E., Topkaya, N. ve Sağlam, A. (2021). Temel değerler ve prensipler. F. E. İkiz, A. Uz Baş ve Ü. Arslan, (Ed.), *Psikolojik Danışma Etik Kodları* (s. 6-20). Ankara: Türk PDR Derneği Yayınları.
- Kağmcı, D. Y. (2013). Çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarına yerleştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 222-231.
- Kapıkıran, N. A. ve Kapıkıran, Ş. (2010). Koşulsuz Kendini Kabul Ölçeği'nin Türk üniversite öğrencileri için geçerliği ve güvenilirliği. *Kriz Dergisi*, 18(1), 33-44.
- Kepçeoğlu, M. (2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Lüleci, S. (2014). *Psikolojik Danışmanlar İçin Çokkültürlü Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi ve uygulanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Meydan, C. H. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Munro B. H. (2005). *Statistical methods for health care research*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Özer, Ö. (2014). *Çokkültürlü Psikolojik Danışma Yeterlikleri Ölçeği'nin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Pamukçu, B. ve Demir, A. (2013). Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 212-221.
- Patterson, T. G. & Joseph, S. (2006). Development of a self report measure of unconditional positive self-regard. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research, and Practice*, 79(4), 557-570.
- Rogers, C. R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic personality change. *Journal of Consulting Psychology*, 21(2), 95-103.
- Savi Çakar, F. (2017). Psikolojik danışmada yetkinlik/yeterlilik. F. E. İkiz (Ed.), *Meslek etik ve yasal konular* (s. 157-173). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Schmitt, J. P. (1980). Unconditional positive regard: The hidden paradox. *Psychotherapy*, 17(3), 237-245.

- Schumacker, R.E. & Lomax, R. G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*. New Jersey: Taylor & Francis.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.
- Ültanır, E. (2005). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) mesleği ve psikolojik danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 102-111.
- Wilkins, P. (2000). Unconditional positive regard reconsidered. *British Journal of Guidance and Counselling*, 28(1), 23–36.
- Voltan-Acar, N. (2001). *Grupla psikolojik danışma ilke ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçın, İ. (2006). 21. yüzyılda psikolojik danışman. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1), 117-133.
- Yayla E. ve İkiz, F. E. (2017). Psikolojik danışmanların etkili nitelikleri ile danışma öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 31-44.
- Yılmaz-Bingöl, T. ve Vural-Batık, M. (2018). Psikolojik danışman adaylarının koşulsuz kendini kabul düzeyleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 2438-2453.
- Zimring, F. (1994). Carl Rogers. *Prospects: The Quarterly Review of Comparative Education*, 24(3/4), 411-422.

Development of the Counsellor Unconditional Acceptance Tendency Scale and Investigation of its Psychometric Properties

Anıl KELEŞ*, Özlem TAGAY**

• Received: 20.04.2022 • Accepted: 23.06.2022 • Online First: 23.06.2022

Abstract

The purpose of the current study was to develop a valid and reliable measurement tool to measure the unconditional acceptance tendency of counsellors. To this end, the process was completed in four stages: creating an item pool, receiving expert opinion, administration of the draft scale and conducting validity and reliability studies of the collected data. The study group of the study was comprised of 622 counsellors living in different regions of Turkey, and analyses were made on the data collected from 613 counsellors after removing the outliers. The construct validity of the scale was examined by conducting exploratory and confirmatory factor analyses, and it was seen that the resulting single-factor construct explained 49.29% of the total variance. With the confirmatory factor analysis, the model fit of the single factor construct was found to be good ($\chi^2/sd= 2.18$, RMSEA=.074, RMR=.050, SRMR=.049, GFI=.93, AGFI=.90, CFI=.97, IFI =.97, RFI=.93, NFI=.95, NNFI=.96). In order to establish the reliability of the scale, the internal consistency, split-half and test-retest reliability analysis methods were used. As a result of the analysis, the Cronbach alpha internal consistency coefficient was found to be .88, the Spearman Brown split-half reliability was found to be .87 and the test-retest reliability was found to be .87. When the results of the study were evaluated holistically, it was revealed that the Counsellor Unconditional Acceptance Tendency Scale is a psychometrically valid and reliable measurement tool.

Keywords: counsellor, unconditional acceptance, scale development.

Cited:

Keleş, A., & Tagay, Ö. (2023). Development of the counsellor unconditional acceptance tendency scale and investigation of its psychometric properties. *Pamukkale University Journal of Education*, 57, 131-150. doi:10.9779.pauefd.1106540

* PhD Student, Ministry of National Education, proleter_07@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-1015-7015

** Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy University, ozlemtagay@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9821-5960

Introduction

Throughout the history, there has always been a relationship of mutual help and people seeking help have received advice and suggestions from their respected relatives or people from various professions. After the social transformations that have taken place over the years, the professional help for people looking for solutions to their personal, academic and career problems is provided by counsellors (Ültanır, 2005). Counselling refers to a professional help relationship established for the individual to know himself/herself, to understand the sources of his/her problems, to develop coping skills, to exhibit a healthy personal development and to make realistic decisions about himself/herself (Güven, 2016). The American Counselling Association (ACA) conceptualizes counselling as a professional relationship that empowers individuals, families, or groups to achieve their mental health, well-being, educational and career goals (ACA, 2014a). Counselling focuses on internal or relational problems by using various approaches for the purpose of prevention, change or enriching life (Hackney and Cormier, 2008). Expertise is important in providing counselling (Kepçeoğlu, 2004; Voltan-Acar, 2001) and counsellors need to have certain competencies in order to understand clients and help them with their problems (Savi-Çakar, 2017) because counsellors' feeling professionally competent is associated with effective counsellor characteristics (İkiz, 2006; Yayla & İkiz, 2017).

According to Cormier and Hackney (1999), counsellors need to develop competence in areas related to personal characteristics, interpersonal and conceptual skills, and intervention and cultural competence skills. When evaluated in the context of personal characteristics, it is seen that very different and comprehensive evaluations have been made about the characteristics of effective counsellors in the literature (Corey, 2008; Cormier & Cormier, 1991; Hackney & Cormier, 2008). Corey (2008) states that the counsellor should have a strong personality, be open to change, authentic, sincere, able to admit his/her mistakes, aware of the effect of culture, at peace with himself/herself, recognize and accept his/her own strengths and set healthy boundaries in his/her relationships. Hackney and Cormier (2008) emphasize the importance of a counsellor's having sensitivity, open-mindedness, objectivity, personal and cultural awareness, competence, reliability and attractiveness in interpersonal relationships. Cormier and Cormier (1991), on the other hand, argue that the counsellor should be intellectually competent, energetic, flexible, supportive, well-intentioned and aware.

On the other hand, it is important for counsellors to be sensitive to culture and to realize that culture is effective in their therapeutic relationship with their clients, from defining the problem to setting goals and choosing intervention strategies (Arslan 2017; Bektaş, 2006). Multicultural counselling includes the counsellor' being aware of the diversity of different cultures and acquiring the necessary knowledge and skills on this subject (Buyruk-Genç, 2019). Multiculturalism in counselling is an important skill through which the principles of empathy, unconditional acceptance and transparency, which are strongly emphasized in counselling education, are operationalized. Although there is empathy, transparency and unconditional acceptance at the level of knowledge, the counsellor may have difficulties when he/she enters a therapeutic relationship with someone different from himself/herself, under the influence of his/her own cultural background (Kağnıcı, 2013).

In the Code of Ethics of the Turkish Counselling and Guidance Association, counsellors should consider the existence of differences such as age, gender, ethnicity, belonging to different groups or cultures, disability or sexual orientation and that they should acquire knowledge and skills to deal with these differences (İkiz, Topkaya & Sağlam, 2021). In the ACA Code of Ethics (2014b), which includes similar principles, it is stated that no discrimination should be made against clients. Counsellors should understand the differences of their clients in the counselling relationship, empathize and accept them unconditionally so that clients can experience their differences (Yalçın, 2006). İkiz, Sevinç, Kaval, Yeğintürk and Kalen (2017) found in their study on the ethical needs in school counselling services that the ethical principles to be followed in schools emerged especially in the context of sensitivity to different cultures and unconditional acceptance of the individual.

Unconditional acceptance is one of the conditions that strengthen the therapeutic relationship, developed by Stanley Standal and extensively adapted to the psychology literature by Rogers (1957). Defined by Rogers as Unconditional Positive Regard-UPR, the concept is commonly conceptualized as unconditional acceptance in our country. Rogers (1957) argues that man has the ability to solve his/her own problems, has an extraordinary capacity for self-actualization, and can develop himself/herself in a way that benefits his/her life under appropriate conditions. Identifying six different conditions in this context, Rogers emphasizes that three of them are central (Rogers, 1957). The transparency and sincerity of the established relationship, the unconditional acceptance of and respect to the client, the

experience of an empathetic understanding and the transfer of this experience to the client are the basic elements of the individual-centred approach (Corey, 2008; Cormier & Cormier, 1991; Zimring, 1994) because the most important thing in the individual-centred approach is the quality of the relationship between the client and the counsellor (Gillon, 2007).

The unconditional positive regard entails the counsellor's warm welcome to every part of the client's personal experience. Clients have bad, frightening, painful and abnormal experiences as well as good, beautiful and positive experiences. Consistent client acceptance is therefore a supportive step towards uncovering the client's potential (Rogers, 1957). In unconditional acceptance, the feelings, thoughts and behaviours of the clients are accepted with genuine interest and respect, without being judged as good or bad. The unconditional acceptance response allows clients to experience the freedom to share their experiences without worrying about not being accepted. Unconditional acceptance is not to approve everything, but to know that clients have the right to have their own feelings and thoughts (Corey, 2008).

According to Rogers (1957), the unconditional positive regard involves not being possessive while establishing a genuine relationship with the client, and not the counsellor's satisfying his/her own needs. On the other hand, it is important to approach the client as an independent person who can have his/her own feelings and experiences. Wilkins (2000) suggests expressing the elements in reverse order to better embody the unconditional positive regard. The conditional positive regard includes offering interest, respect, or acceptance in response to the satisfaction of wants or needs, meaning "if you do this, I'll accept". Unconditional acceptance refers to the absence of conditions to show regard. In the development of unconditional positive regard, it is necessary to try to understand the other person, to approach without trying to control and change him/her and to move away from the behaviour of categorizing people in a way that puts them into certain moulds. Providing unconditional positive regard can enable the client to accept the relationship grounded on help-seeking and be willing to explore himself/herself with the support of this relationship (İberg, 2001).

Counsellors who have developed the capacity for an unconditional positive regard tend to have an accepting attitude despite their clients' faults, flaws or moral differences (Brodley & Schneider, 2001; as cited in Gillon, 2007). On the other hand, exhibiting unconditional positive regard is not as easy as expressed (Cochran, Cochran & Sherer, 2012). In particular, psychotherapists and clinicians' assessments and behavioural analyses

of what is normal and abnormal include the act of judgment, although these specialists are trained to be non-judgemental. Moreover, since psychotherapy inherently contains cultural norms, it is contradictory that the principle of unconditional acceptance is functional in this context (Amadi, 2013). Similarly, Schmitt (1980) brings some criticisms to the concept of unconditional positive regard, especially stating that there should be a distinction between acceptable and unacceptable behaviours and that it is not realistic to always show positive regard in a pluralistic world. Contrary to these views, Wilkins (2000) argues that unconditional positive regard has a healing function in the approach to treatment by preventing the client from becoming defensive.

When the literature on unconditional acceptance is reviewed, it is seen that there are studies focused on the concept of acceptance, mainly within the context of ethics, multicultural counselling and counsellor competencies (Bektaş, 2006; Buyruk-Genç, 2019; İkiz, Sevinç, Kaval, Yeğintürk & Kalen, 2017; Kağnıcı, 2013; Yalçın, 2006; Yayla & İkiz, 2017). The Unconditional Self-Acceptance Questionnaire adapted by Kapıkıran and Kapıkıran (2010) allows focusing on the process of self-acceptance. In addition, the study by Yılmaz-Bingöl and Vural-Batık (2018) examining the unconditional self-acceptance levels of counsellor candidates is conceptually similar to this study. It is observed that there are studies on multicultural counselling and counsellor competencies among scale development studies (Demirel, 2013; İkiz & Totan, 2014; Lüleci, 2014; Özer, 2014; Pamukçu & Demir, 2013). A similar situation can also be observed in the international literature. The Unconditional Self-Acceptance Scale developed by Chamberlain and Haaga (2001) and the Unconditional Positive Self-Regard Scale developed by Patterson and Joseph (2006) are aimed at one's self-acceptance and evaluation processes. On the other hand, the Unconditional Acceptance Questionnaire developed by David, Coteş, Szentagotai, McMahon, and DiGiuseppe (2013) draws attention as a measurement tool based on evaluating the acceptance of self, others and life. Although its structure based on the processes of accepting others overlaps with the current study, the main motivation of the current study is to reveal the approach of counsellors towards clients. In this respect, the current study is significant in that counsellors can evaluate their acceptance responses to their clients and create a feedback process for themselves both professionally and humanly.

Adoption of the principle of unconditional acceptance, which strengthens the therapeutic relationship, especially by the counsellors embracing the individual-centred approach as an attitude may be effective in the quality of the relationship they establish with

their clients. It is even useful to consider this attitude in the context of counselling competence. On the other hand, it is necessary to evaluate the counselling competencies of counsellors, who are considered to be important mental health professionals for individuals to know themselves, improve their well-being and gain coping skills, in terms of determining the quality of the service provided. For this reason, a scale that measures the unconditional acceptance levels of counsellors may contribute to the creation of a different perspective in evaluating their counselling competencies. In addition, in the globalizing world, borders between people are removed and tolerance and understanding of differences become important. Such changes are also seen in schools and correspondingly, the importance of multicultural counsellors is increasing, which requires them to acquire the necessary competences so that they can develop tolerance towards differences and diversity. On the basis of the development of these competencies, the purpose of the current study is to develop a measurement tool to evaluate the unconditional acceptance tendencies of counsellors.

Method

Research Model

The current study, which was prepared to evaluate the unconditional acceptance tendencies of counsellors, is a scale development study. To this end, the process was completed in four stages: creating an item pool, receiving expert opinion, administration of the draft scale and conducting validity and reliability studies of the collected data.

Study Group

Three different study groups were used in the study. The principle of being voluntary was taken into consideration in the formation of the study groups. The first group created for the exploratory factor analysis included 332 counsellors working in the public or private sector and living in different regions of Turkey. After the removal of the outliers, the first study group was comprised of a total of 323 counsellors. Of these 323 counsellors, 62.8% (n=203) are females and 37.2% (n=120) are males. The second study group created for the confirmatory factor analysis was similarly composed of 215 different counsellors living in different regions of Turkey. Of these 215 participants, 56.74% (n=122) are females and 43.26% (n=93) are males. The third study group consists of 75 counsellors formed to evaluate the test-retest reliability of the scale. Of these 75 participants, 57.3% (n=43) are

females and 42.7% (n=32) are males. In the three study groups, there are a total of 613 counsellors.

Data Collection Tools

In the collection of data, apart from the Counsellor Unconditional Acceptance Tendency Scale (CUATS), the Counsellor Self-Competence Scale and Listening Skill Scale were used. Permission for use was obtained from the people who developed the data collection tools to be used and the process was carried out sensitively in line with the Ethics Committee Approval.

Counsellor Self-Competence Scale

The scale developed by Demirel (2013) to evaluate the self-competence levels of counsellors consists of 13 items. The scale is a five-point Likert scale ranging from “Strongly Disagree” to “Strongly Agree” and the scale has two sub-dimensions: effective provision of service and communicating to the client. The total score that can be obtained from the scale varies between 13 and 65. Higher scores obtained from the scale indicate high levels of competence on the part of the counsellor. In studies on the validity of the scale, the factor loading values of the sub-dimension of effective provision of service were found to be between .64 and .77 and the factor loading values of the sub-dimension of communicating to the client were found to be in the range of .64-.83. The correlation coefficient between the factors is .30. The correlation calculated between the scale and the General Competence Belief Scale within the context of concurrent validity was found to be .58. The reliability study of the scale was conducted with the Cronbach Alpha internal consistency coefficient, and it was found to be .88 for the sub-dimension of effective provision of service, .75 for the sub-dimension of communicating to the client and .87 for the whole scale. The test-retest reliability coefficients were determined to be .89 for the sub-dimension of effective provision of service and .88 for the sub-dimension of communicating to the client (Demirel, 2013).

Listening Skill Scale

The scale developed by Kuzgun and Cihangir (2000) was revised by Cihangir-Çankaya (2012), and its validity and reliability studies were performed again. In the revised scale, the original 3-point Likert scale format was replaced by the 5-point Likert format (1=never, 2=occasionally, 3=sometimes, 4=often, 5=always). The 15-item scale has two sub-dimensions: effective listening behaviours and ineffective listening behaviours. Items 1, 3, 4,

6, 7, 10, 13, which make up the second sub-dimension, are scored inversely, and high scores from the scale indicate high listening skill. As a result of the factor analysis performed to establish the validity of the scale, it was seen that the common variance of the factors on each variable ranged between .35 and .77. The first factor of the scale alone explains 23.94% of the total variance, and together with the 2 factors, it explains 44.65% of the variance. The item-total correlations of the scale range from .35 to .60. The reliability of the listening skill scale was calculated with the Cronbach's alpha coefficient, and it was found to be .82 for the sub-dimension of effective listening behaviours subscale and .76 for the sub-dimension of ineffective listening behaviours and .83 for the whole scale (Cihangir-Çankaya, 2012).

Procedure

In order to develop the CUATS, first, a literature review was conducted, the similar scales that were previously developed were examined, and an item pool consisted of 60 items was constructed. In order to evaluate the created form in terms of content and face validity, opinions were obtained from 5 faculty members who are experts in the field of guidance and counselling, 10 counsellors working in the field, and a faculty member who is an expert in the field of measurement and evaluation. As a result of the opinions received, 7 items that were not deemed appropriate were removed from the pool. The prepared form was examined in terms of comprehensibility by an expert in the field of Turkish language teaching and necessary corrections were made in line with the feedbacks received. As a result of these corrections, a 5-point Likert type (1=Strongly Disagree, 2=Disagree, 3=Neither Agree nor Disagree, 4=Agree, 5=Strongly Agree) application form consisting of 50 items was created.

Data Collection

The application process was carried out in accordance with the decision of Mehmet Akif Ersoy University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee, dated 02.02.2022 and numbered GO 2022/471. After the completion of the approval process, two different methods were used in the data collection process. The scales were administered to 377 counsellors via an online platform and face-to-face to 170 counsellors during in-service training meetings and professional development meetings. Thus, the scales were administered to a total of 547 counsellors. In the test-retest process, the process was completed with the administration of the scales to 75 counsellors by e-mail.

Data Analysis

The analyses were carried out on the data collected from the CUATS consisting of 50 items. In the analysis of the data, SPSS 22 and Lisrel 8.7 programs were used. Before the data analysis, it was checked whether the data obtained met the outlier and normality assumptions required for factor analysis. First, the z-value of each item was determined to conduct univariate outlier analysis. The Z value's being outside the ranges of +3 and -3 indicates that there is an outlier (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014). Mahalanobis distance was calculated for multivariate outlier analysis. The accepted criterion for multivariate outliers is Mahalanobis distance value's being significant at the $p < .001$ level (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014). In line with these criteria, the data of 9 people were excluded from the analyses. Then, the kurtosis and skewness values of each item were calculated to test the normality of the data. In the normal distribution of the data, the skewness coefficient is (± 2) and the kurtosis coefficient is (± 7) (Finney and Distefeno, 2006). Since the values were obtained within these ranges, it was accepted that the assumption of normality was met. After the satisfaction of the necessary assumptions, exploratory (EFA) and confirmatory (CFA) factor analyses and criterion-related validity studies were conducted in order to test the validity of the scale. Reliability studies were carried out by using Cronbach alpha internal consistency, Spearman Brown split-half and test-retest reliability analyses.

Findings

In this section, the findings regarding the validity and reliability of the CUATS are presented.

Validity Studies

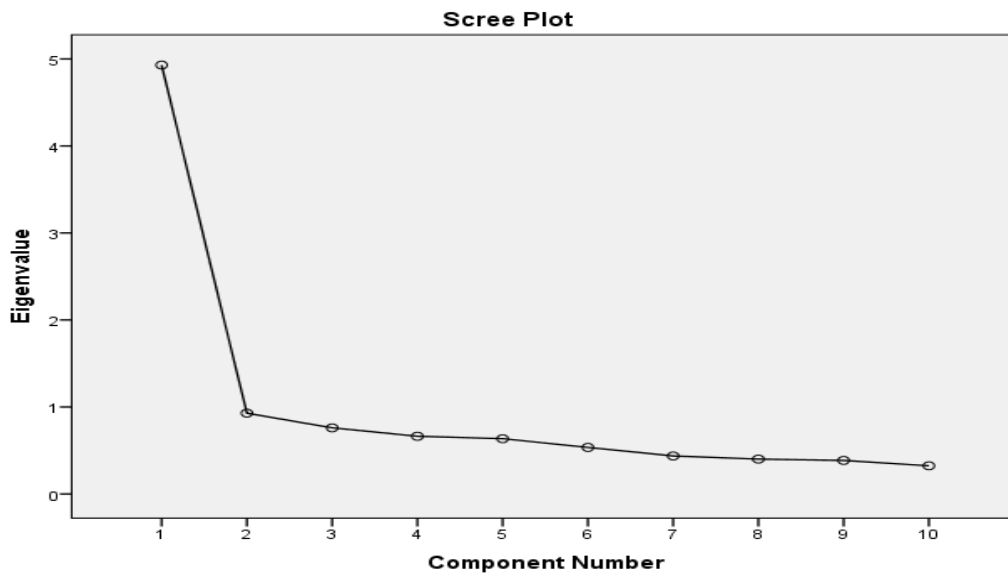
Within the context of validity, firstly, exploratory and confirmatory factor analyses for construct validity, and then criterion-related validity studies were carried out.

Exploratory Factor Analysis

The exploratory factor analysis (EFA) for the CUATS was carried out on a study group of 323 people. In order to test the suitability of the study group for EFA, the Kaiser Meyer Olkin (KMO) value and the Bartlett Sphericity test significance level were examined. In order for EFA to be performed, the KMO value should be higher than .70, and the result of the Bartlett Sphericity Test should be significant (Büyüköztürk, 2016). In the analysis, it was

determined that the KMO value was .90 and the Bartlett Sphericity test level ($p < .001$) was significant. Thus, it was concluded that EFA could be conducted.

Principal component analysis was used as the factorization technique in the EFA. Principal component analysis, which is a dimension reduction process, is used to reveal the contribution of the variables to the principal component (Field, 2005). The factors and the loading values of the items that emerged as a result of the principal component analysis were examined. The evaluation showed that the scale exhibited a construct consisting of 30 items and 8 factors. It is accepted that the items included in a factor and giving a high loading value in this factor measure the construct defined by the factor (Büyüköztürk, 2016). In the construct revealed, it was observed that some items had low factor loading values, while some items were clustered under more than one factor. The loading values of the items should be above .45 and the difference between the loading values in the factor they are loaded in and the loading values emerged in other factors should be at least .10 and above (Büyüköztürk, 2016). With the corrections and reductions made in this direction, 20 more items in the scale were removed from the construct and the current construct with 10 items with a single factor was obtained. While the eigenvalue of the resulting single factor construct was 4.93, the variance explained by the single factor was 49.29%. The variance explained in single-factor scales is expected to be at least 30% and above (Büyüköztürk, 2016). Thus, the construct revealed is quite sufficient. The eigenvalue graph showing the factorization status of the scale is presented in Figure 1.

Figure 1. *Exploratory Factor Analysis Eigenvalue Graph*

As can be seen in Figure 1, a high-momentum fall occurs after the first factor. This indicates that the scale has a general single factor. It is observed that the other items following the first factor show a horizontal distribution. Accordingly, it is thought that it is possible to explain the general construct of the scale with only one factor. The single factor revealed consisted of items 20, 23, 24, 25, 26, 31, 32, 33, 37 and 43. The literature review showed that the concept of unconditional acceptance does not have a complex structure. For this reason, it is sufficient to evaluate the unconditional acceptance tendencies of counsellors with a single factor scale. The item loadings and factor common variances related to the factor are given in Table 1.

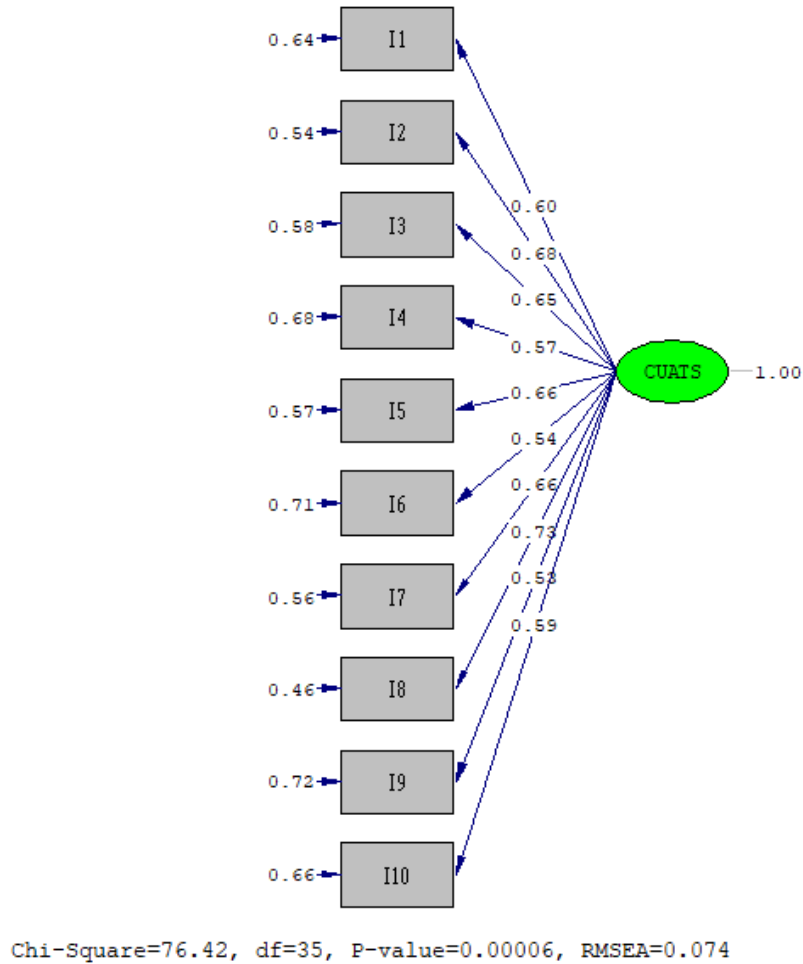
Table 1. *CUATS Factor Common Variances and Loads*

Items	Factor Common Variance	Factor Load
Item 1	.490	.700
Item 2	.504	.710
Item 3	.539	.734
Item 4	.416	.645
Item 5	.558	.747
Item 6	.414	.644
Item 7	.483	.695
Item 8	.622	.788
Item 9	.430	.656
Item 10	.474	.688

When Table 1 is examined, it is seen that the factor loading values of the items in the scale vary between .64 and .78. If the loadings values of the items are over .55, it is considered to be a good measure of the construct (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014).

Confirmatory Factor Analysis

Confirmatory factor analysis (CFA) was performed in order to test the accuracy of the single factor construct obtained as a result of the exploratory factor analysis. CFA is used to test how well the multivariate factors created on a theoretical basis are compatible with the observed data (Meydan & Şeşen, 2011). The results of the CFA are presented in the CFA diagram given in Figure 2.

Figure 2. *Confirmatory Factor Analysis Diagram And Factor Loads*

After the path diagram is prepared, first, t values should be checked. It is significant at the level of .05 if the t values of the items are above 1.96, and at the level of .001 if they are above 2.56. Therefore, insignificant items should be removed from the scale (Şimşek, 2007). When checking t values in the path diagram, emergence of red arrows is an indication of this situation (Seçer, 2013). In the evaluation made on the t value of the items, it was seen that all items were significant at the .001 level. In addition, item factor loadings of .45 and above can be categorized as acceptable, .55 and above as good, .63 and above as very good and .71 and above as excellent. Item loadings should not fall below .30 (Harrington, 2009; as cited in Çapık, 2014). As can be seen in the diagram given in Figure 2, item factor loadings vary between .53 and .73. This shows that the factor loadings are above the acceptable range. Moreover, when the error variances of the items are examined, it is seen

that the error variances are below the reference value of .90 (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014).

Fit indices have an important place in CFA and the results of not a single factor but those of various fit tests are effective. In some cases, although factor loadings give good results, goodness-of-fit results may not yield values in an acceptable range (Munro, 2005; Şimşek, 2007). Chi-square and RMSEA values are generally considered in the evaluation of model fit. However, chi-square is sensitive to sample size and does not yield reliable results when the sample size is above 200 (Schumacher and Lomax, 2004). At this point, alternatively, it is suggested to use the coefficient obtained from the division of the chi-square value to the degrees of freedom (χ^2/sd). While the obtained value is 2 and below, it indicates a good fit, a value between 2 and 5 indicates an acceptable fit (Munro, 2005; Şimşek, 2007). In the current study, the χ^2/sd value was found to be 2.18. This shows that χ^2/sd value is within the acceptable limits. In addition, fit indices such as RMSEA, RMR, SRMR, GFI, AGFI, IFI, CFI, NFI, NNFI are necessary to determine the goodness of fit of the construct (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014; Meydan & Şeşen, 2011; Munro, 2005; Schumacher & Lomax, 2004; Şimşek, 2007).

When the goodness-of-fit values of the CUATS were examined, RMSEA was found to be .074, RMR was found to be .050 and SRMR was found to be .049. RMSEA, RMR and SRMR take values between 0 and 1, and a value below .05 indicates a good fit and between .05 and .08 shows an acceptable fit (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014; Munro, 2005; Şimşek, 2007). The RMSEA, RMR, SRMR values of the current study are at an acceptable level of fit. When the other fit indices were examined, the following values were obtained; GFI=.93, AGFI=.90, CFI=.97, IFI=.97, RFI=.93, NFI=.95 and NNFI=.96. Although there is no consensus in the literature on the reference intervals of fit indices (Şimşek, 2007), values of .90 and above indicate an acceptable fit, and values of .95 and above indicate a perfect fit (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014; Meydan & Şeşen, 2011; Munro, 2005; Schumacher & Lomax, 2004; Seçer, 2013; Şimşek, 2007). When the findings obtained as a result of the CFA are examined in this direction, it is seen that the values indicate an acceptable fit. Since the values given were within the acceptable range, no modification was made. As a result of the evaluations regarding the analyses made, the accuracy of the single-factor construct of the CUATS was confirmed.

Criterion-Related Validity

The Counsellor Self-Competence Scale and Listening Skill Scale were administered in order to test the criterion-related validity of the CUATS. The correlations between the scales are given in Table 2.

Table 2. *Results Regarding the Criterion-Related Validity of the CUATS*

	CUATS	The Counsellor Self-Competence Scale	Listening Skill Scale
CUATS	1	.326**	.376**
The C. Self-Competence Scale	.326**	1	.417**
Listening Skill Scale	.376**	.417**	1

** $p < .01$

As can be seen in Table 2, there is a medium and positive correlation between the CUATS and the Counsellor Self-Competence Scale and Listening Skill Scale. The obtained result shows that the CUATS has the criterion-related validity.

Reliability Studies

Cronbach's alpha internal consistency, Spearman Brown's two-half reliability and test-retest analysis methods were used to test the reliability of the measurements obtained from the CUATS. Test-retest analysis was conducted on 75 counsellors with an interval of 5 weeks. As a result of the analysis on the measurement reliability of the CUATS, the Cronbach alpha internal consistency coefficient was found to be .88, the Spearman Brown split-half reliability was found to be .87 and the test-retest reliability was found to be .87. In scale development or adaptation studies, the measurement reliability of the scale on the available data should be at least .70 (Büyüköztürk, 2016). In this context, it is seen that the measurement reliability of the CUATS is at an acceptable level.

Discussion and Conclusions

The purpose of the current study was to develop a valid and reliable measurement tool to measure the unconditional acceptance tendencies of counsellors. To this end, the validity was established through exploratory and confirmatory factor analyses and criterion-related validity studies. The CUATS has a 10-item construct consisting of a single factor. The single factor construct explains 49.29% of the total variance. The variance explained in single-factor scales should be at least 30% (Büyüköztürk, 2016). In this respect, the variance

explanation rate above the acceptable limit was achieved in the current study. The factor loading values of the scale are between .64 and .78. If the loading values of the items are over .55, it is considered as a good measure for the construct (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014). At this point, it is seen that the representation capacities of the items are high. Confirmatory factor analysis was performed in order to test the accuracy of the single factor construct revealed by the exploratory factor analysis. The confirmatory factor analysis yielded the following values; $\chi^2/sd= 2.18$, RMSEA=.074, RMR=.050, SRMR=.049, GFI=.93, AGFI=.90, CFI=.97, IFI=.97, RFI=.93, NFI=.95, NNFI=.96. These values show that the model fit of the CUATS is at a good level. In order to test the criterion-related validity of the scale, the Counsellor Self-Competence Scale and Listening Skill Scale were administered. The findings showed that the CUATS has positive and significant correlations with both the Counsellor Self-Competence Scale and Listening Skill Scale.

Within the context of the reliability study of the scale, the Cronbach alpha internal consistency, test-retest and Spearman Brown two-half reliability analysis methods were used. In the analyses made, the internal consistency coefficient of the measurements was found to be .88, the test-retest reliability was found to be .87 and the split-half reliability was found to be .87. In scale development or adaptation studies, the measurement reliability of the scale on the available data should be at least .70 (Büyüköztürk, 2016). For this reason, it is possible to say that the CUATS has the measurement reliability.

The unconditional positive regard, which forms the core of the person-centred approach, is an important component of the therapeutic relationship with the client (Rogers, 1957). This makes it necessary to evaluate the competencies of counsellors who create a process based on an individual-centred approach, which is thought to be widely used in our country. In addition, in a social life where borders are removed and differences spread to every moment of life as a natural result of globalization, it can be considered as an important quality to accept others as they are. Thus, it is thought that the current study, which was prepared to evaluate the unconditional acceptance tendencies of counsellors, can contribute to the satisfaction of an important requirement. On the other hand, it would be useful to evaluate some of the limitations of the study. Although it was planned to collect data with counsellors working in different regions of Turkey, there occurred limitations in the data obtained from some regions. It may be beneficial to reach more inclusive study groups in new studies. In addition, although all counsellors were targeted, counsellors working mainly in the Ministry of National Education were included in the study. This situation can be seen

as a limitation in terms of inclusiveness. In addition, it may be useful to work with different scales based on multicultural counselling, apart from the Counsellor Self-Competence Scale and Listening Skill Scale, which were included in the current study to establish criterion validity because the fact that the scale developed in the current study is mainly grounded on differences, the findings that reveal its relationship with different measurement tools based on multiculturalism will be important.

As a result, the CUATS has a single factor construct consisting of 10 items. A score between 10 and 50 is obtained from the 5-point Likert-type scale (1 = Strongly Disagree, 2 = Disagree, 3 = Neither Agree nor Disagree, 4 = Agree, 5 = Strongly Agree). All of the items are scored reversely, and a high score obtained after the inversion process indicates a high unconditional acceptance tendency. When the results of the study are evaluated holistically, it can be said that the CUATS is a psychometrically valid and reliable measurement tool to measure the unconditional acceptance tendencies of counsellors in our country.

Ethical Approval: *This research was conducted with the permission of Mehmet Akif Ersoy University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee with the decision no GO 2022/471 and dated 02.02.2022.*

Conflict Interest: *The authors declare no conflicts of interest concerning the research, authorship, and/or publication of this article.*

Authors' Contributions: *Both authors contributed equally.*

References

- Amadi, C. (2013). Clinician, society and suicide mountain: Reading Rogerian doctrine of unconditional positive regard (UPR). *Psychological Thought*, 6(1), 75–89.
- American Counseling Association (2014a). *What is counseling?* [Available online at: <https://www.counseling.org/about-us/about-aca>], Retrieved on March 09, 2022.
- American Counseling Association (2014b). *ACA code of ethics*. [Available online at: <https://www.counseling.org/resources/aca-code-of-ethics.pdf>], Retrieved on March 09, 2022.
- Arslan, Ü. (2017). Türkiye ve dünyada psikolojik danışman eğitimi ve etik. F. E. İkiz (Ed.), *Mesleki etik ve yasal konular* (s. 293–331). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

- Bektaş, Y. (2006). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(1), 43–59.
- Buyruk-Genç, A. (2019). *Psikolojik danışmanların etkili psikolojik danışman nitelikleri ile kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri arasındaki ilişkide kültürel zekânın ve bilişsel esnekliğin aracı rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chamberlain J. M. & Haaga D. A. F. (2001). Unconditional self-acceptance and psychological health. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 19(3), 163-176.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2012). Dinleme becerisi ölçeğinin yeniden incelenmesi: Psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin dinleme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2359-2376.
- Cochran, J. L., Cochran, N. H. & Sherer, L. C. (2012). Unconditional positive regard and limits: A case study in child-centered play therapy and therapist development. *The Person-Centered Journal*, 19(1-2), 3-28.
- Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Cormier, W. H. & Cormier, L. S. (1991). *Interviewing strategies for helpers* (3rd ed.). Pacific Grove, California: Brooks/Cole Publishing Company.
- Cormier, W. H. & Hackney, H. (1999). *Counseling strategies and interventions*. Boston: Allyn&Bacon.
- Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 196-205.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- David, D., Coteş, C. D., Szentagotai, A., McMahon, J. & DiGiuseppe, R. (2013). Philosophical versus psychological unconditional acceptance: Implications for constructing the unconditional acceptance questionnaire. *Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies*, 13(2a), 445-464.

- Demirel, Y. (2013). *Psikolojik danışman öz yetkinlik ölçeğinin hazırlanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage.
- Finney, S. J. & Distefano, C. (2006). Non-normal and categorical data in structural equation modeling. In G. R. Hancock & R. O. Muller (Eds.), *Structural equation modeling: a second course* (pp. 269-314). Greenwich, Connecticut: Information Age Publishing.
- Gillon, E. (2007). *Person-centred counselling psychology: An introduction*. London: Sage Publications.
- Güven, M. (2016). Okullarda rehberlik servisleri-hizmetler. A. Kaya (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* (s.55-81). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hackney, H. & Cormier, S. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım süreci el kitabı* (T. Ergene ve S. Aydemir Sevim, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Iberg, J. R. (2001). Unconditional positive regard: Constituent activities. In J. D. Bozarth & P. Wilkins (Eds.), *Rogers' therapeutic conditions: Evolution, theory and practice, (Vol 3): Unconditional positive regard* (pp. 109–125). PCCS Books.
- İkiz, F. E. (2006). *Danışma becerileri eğitiminin danışmanların empatik eğilim, empatik beceri ve tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- İkiz, F. E. & Totan, T. (2014). Etkili psikolojik danışman niteliklerinin değerlendirilmesine ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 269-279.
- İkiz, F. E., Sevinç, A., Kaval, A., Yeğintürk, G. & Kalen, S. (2017). Okul psikolojik danışma hizmetlerinde mesleki etik ihtiyaçlarının belirlenmesi. *İş Ahlakı Dergisi*, 10(2), 223-245.
- İkiz, F. E., Topkaya, N. & Sağlam, A. (2021). Temel değerler ve prensipler. F. E. İkiz, A. Uz Baş & Ü. Arslan, (Ed.), *Psikolojik Danışma Etik Kodları* (s. 6-20). Ankara: Türk PDR Derneği Yayınları.
- Kağnıcı, D. Y. (2013). Çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarına yerleştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 222-231.

- Kapıkıran, N. A. & Kapıkıran, Ş. (2010). Koşulsuz Kendini Kabul Ölçeği'nin Türk üniversite öğrencileri için geçerliliği ve güvenilirliği. *Kriz Dergisi*, 18(1), 33-44.
- Kepçeoğlu, M. (2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Lüleci, S. (2014). *Psikolojik Danışmanlar İçin Çokkültürlü Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi ve uygulanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Meydan, C. H. & Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Munro B. H. (2005). *Statistical methods for health care research*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Özer, Ö. (2014). *Çokkültürlü Psikolojik Danışma Yeterlikleri Ölçeği'nin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Pamukçu, B. & Demir, A. (2013). Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 212-221.
- Patterson, T. G. & Joseph, S. (2006). Development of a self report measure of unconditional positive self-regard. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research, and Practice*, 79(4), 557-570.
- Rogers, C. R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic personality change. *Journal of Consulting Psychology*, 21(2), 95-103.
- Savi Çakar, F. (2017). Psikolojik danışmada yetkinlik/yeterlilik. F. E. İkiz (Ed.), *Meslek etik ve yasal konular* (s. 157-173). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Schmitt, J. P. (1980). Unconditional positive regard: The hidden paradox. *Psychotherapy*, 17(3), 237-245.
- Schumacker, R.E. & Lomax, R. G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*. New Jersey: Taylor & Francis.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.
- Ültanır, E. (2005). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) mesleği ve psikolojik danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 102-111.

- Wilkins, P. (2000). Unconditional positive regard reconsidered. *British Journal of Guidance and Counselling*, 28(1), 23–36.
- Voltan-Acar, N. (2001). *Grupla psikolojik danışma ilke ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçın, İ. (2006). 21. yüzyılda psikolojik danışman. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1), 117-133.
- Yayla E. & İkiz, F. E. (2017). Psikolojik danışmanların etkili nitelikleri ile danışma öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 31-44.
- Yılmaz-Bingöl, T. & Vural-Batık, M. (2018). Psikolojik danışman adaylarının koşulsuz kendini kabul düzeyleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 2438-2453.
- Zimring, F. (1994). Carl Rogers. *Prospects: The Quarterly Review of Comparative Education*, 24(3/4), 411-422.